

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-05-26

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, regeringsrådet Nils Dexe och justitierådet Lars Dahllöf.

Sveriges antagande av rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet

Riksdagens justitieutskott har den 20 maj 2008 med stöd av 4 kap. 11 § andra stycket riksdagsordningen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över huruvida det i regeringens proposition 2007/08:144 (Sveriges antagande av rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet) intagna utkastet till rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet kan innebära att nationella regler avseende grundläggande rättigheter eller friheter, såsom mötesfrihet, föreningsfrihet, tryckfrihet eller yttrandefrihet, reduceras eller begränsas.

Ärendet har inför Lagrådet föredragits av föredraganden i justitieutskottet Pernilla Flanck Zetterström och ämnesrådet i Justitiedepartementet Patrik Örnsved.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Enligt huvudregeln i 4 kap. 11 § första stycket första meningen riksdagsordningen skall en statlig myndighet lämna upplysningar och avge yttrande, då ett utskott begär det. I samband med beslutet att inhämta Lagrådets yttrande har justitieutskottet hänvisat till andra stycket i samma paragraf. Av detta framgår att om minst fem ledamöter i ett utskott vid behandlingen av ett ärende begär det, skall

utskottet inhämta upplysningar eller ett yttrande enligt första stycket. Lagrådet, som ingår bland de statliga myndigheterna, konstaterar att en skyldighet i princip föreligger för Lagrådet att avge ett yttrande.

Samtidigt måste uppmärksammas vad Lagrådets uppgift är enligt regeringsformen. I 8 kap. 18 § första stycket regeringsformen föreskrivs att det skall finnas ett lagråd för att avge yttrande över lagförslag. Lagrådets granskningsområde framgår av andra stycket i samma paragraf. Det anges där att yttrande av Lagrådet bör inhämtas innan riksdagen beslutar grundlag om tryckfriheten eller om motsvarande frihet att yttra sig i ljudradio, television och vissa liknande överföringar samt tekniska upptagningar, lag om begränsning av rätten att taga del av allmänna handlingar, lag som avses i 2 kap. 3 § andra stycket, 12 § första stycket, 17-19 §§ eller 22 § andra stycket regeringsformen eller lag som ändrar eller upphäver sådan lag, lag om kommunal beskattning, lag som avses i 2 eller 3 § detta kapitel eller lag som avses i 11 kap. regeringsformen, om lagen är viktig för enskilda eller från allmän synpunkt.

Frågan är om det remitterade ärendet faller inom ramen för vad Lagrådet skall granska enligt vad som föreskrivs i 8 kap. 18 § regeringsformen (jfr Lagrådets yttranden den 20 maj 2003 och den 24 januari 2007 över "Lagstiftning om Sveriges indelning i landsting m.m." respektive "Harmoniserad patenträtt").

Av prop. 2007/08:144 som har bifogats remissen från justitieutskottet framgår att regeringen föreslår att riksdagen godkänner ett inom Europeiska unionen upprättat utkast till rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet. I propositionen görs en bedömning av vilka lagändringar rambeslutet kan komma att föranleda för svensk del. Några förslag till lagändringar läggs dock inte fram i propositionen.

Vid föredragningen inför Lagrådet har uppgetts av företrädare för Justitiedepartementet att ett förslag till lagändringar för att genomföra ett rambeslut kan föreligga tidigast under hösten år 2008. Sådana ändringar avses främst inriktade på nykriminalisering av förberedelse till vissa i propositionen uppräknade brott och inte några ändringar i regeringsformen (jfr a. prop. s. 15 f). I detta sammanhang noterar Lagrådet att i punkten 8 av ingressen till utkastet till rambeslut (jfr a. prop. s. 27) framhålls följande: "Inget i detta rambeslut är avsett att reducera eller begränsa nationella regler avseende grundläggande rättigheter eller friheter, såsom korrekt rättsförfarande, strejkrätt, mötesfrihet, föreningsfrihet, tryckfrihet eller yttrandefrihet, inbegripet envars rätt att tillsammans med andra bilda och ansluta sig till fackföreningar för att försvara sina intressen samt den närliggande rätten att demonstrera."

Lagrrådet kan konstatera att ett utkast till rambeslut som det föreliggande – där ett rambeslut anses bindande för EU:s medlemsstater när det gäller vilka mål som skall uppnås men där det överläts på de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt för att nå målen – inte faller inom begreppet lagförslag i 8 kap. 18 § regeringsformen. Inte heller i övrigt innehåller det remitterade ärendet något lagförslag som kan bli föremål för Lagrådets granskning med stöd av 8 kap. 18 § regeringsformen.

Lagrrådet vill vidare erinra om att en gängse princip är att frågor om följdlagstiftning till en internationell överenskommelse tas upp samtidigt med frågan om godkännande av överenskommelsen. Frågor av det här slaget och om de särskilda förhållanden och problem som kan råda vid rambeslut har redan tidigare uppmärksamats av Lagrådet (jfr Lagrådets yttranden den 13 december 2002 och den 27 juni 2003 över förslag till bl.a. lag om straff för terroristbrott respektive bl.a. förslag till lag om överlämnande enligt en europeisk

arresteringsorder). Lagrådet finner inte skäl att göra annan bedömning än den som redovisats i dessa ärenden.